

Norðurál hf.  
Tómas M. Sigurðsson  
Grundartanga  
301 Akranes

**2000090096**  
3501; 3502; 9310

Reykjavík, 9. janúar 2001  
/--

**Efni: Stækkun Norðuráls á Grundartanga, í allt að 300.000 tonn á ári. Ákvörðun um tillögu að matsáætlun.**

Í samræmi við 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum er hér kynnt niðurstaða Skipulagsstofnunar um tillögu Norðuráls að matsáætlun um stækkun Norðuráls á Grundartanga í allt að 300.000 tonn á ári.

Skipulagsstofnun barst með bréfi Norðuráls, dags. 28. nóvember 2000, tillaga fyrirtækisins að matsáætlun:

Norðurál. Hönnun hf. Stækkun Norðuráls á Grundartanga í allt að 300.000 tonn á ári. Tillaga að matsáætlun. Nóvember 2000.

Skipulagsstofnun leitaði umsagnar um tillögu framkvæmdaraðila hjá eftirtöldum aðilum í samræmi við 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum: Akraneskaupstað, Hvalfjarðarstrandarhreppi, Kjósarhreppi, Leirár- og Melasveit, Skilmannahreppi, Byggðastofnun, Bændasamtökum Íslands, Ferðamálaráði Íslands, Hafrannsóknastofnuninni, Heilbrigðiseftirliti Vesturlands, Hollustuvernd ríkisins, Náttúrufræðistofnun Íslands, Náttúruvernd ríkisins, Veðurstofu Íslands, veiðimálastjóra og Þjóðminjasafni Íslands. Tillagan var einnig kynnt Innri - Akraneshreppi og Skógrækt ríkisins. Skipulagsstofnun kynnti tillöguna einnig með fréttatilkynningu og á heimasíðu stofnunarinnar.

Skipulagsstofnun bærust umsagnir og athugasemdir frá eftirtöldum aðilum: Hvalfjarðarstrandarhreppi með bréfi dags. 12. desember 2000, Leirár- og Melasveit með bréfi dags. 14. desember 2000, Skilmannahreppi með bréfi dags. 15. desember 2000, Byggðastofnun með bréfi dags. 13. desember 2000, Bændasamtökum Íslands með bréfi dags. 27. desember 2000, Ferðamálaráði Íslands með bréfi dags. 15. desember 2000, Hafrannsóknastofnuninni með

bréfi dags. 15. desember 2000, Heilbrigðiseftirliti Vesturlands með tölvupósti dags. 22. desember 2000, Hollustuvernd ríkisins með bréfi dags. 27. desember 2000, Náttúrufræðistofnun Íslands með bréfi dags. 21. desember 2000, Náttúruvernd ríkisins með bréfi dags. 18. desember 2000, Veðurstofu Íslands með bréfi dags. 6. desember 2000 og veiðimálastjóra með bréfi dags. 18. desember 2000. Guðmundi Páli Ólafssyni með bréfi dags. 15. desember 2000, Gunnari Guttormssyni, með bréfi dags. 15. desember 2000, Hjörleifi Guttormssyni með bréfi dags. 15. desember 2000, Ingólfi Ásgeiri Jóhannessyni með bréfi dags. 15. desember 2000, Kristínu Halldórsdóttur með bréfi dags. 15. desember 2000, Kóbrúnu Halldórsdóttur, dags. 14. desember 2000, Landvernd með bréfi dags. 15. desember 2000, Landgræðslu ríkisins með bréfi dags. 15. desember 2000, Náttúruverndarsamtökum Íslands með bréfi dags. 15. desember 2000, Náttúruverndarsamtökum Vesturlands með bréfi dags. 15. desember 2000, Ólafi F. Magnússyni, með bréfi dags. 14. desember 2000, Skarphéðni G. Þórisssyni og Ragnhildi Rós Indriðadóttur með bréfi dags. 15. desember 2000, Skógrækt ríkisins með bréfi dags. 22. desember 2000, Sól í Hvalfirði með bréfi dags. 15. desember 2000 og Þórhalli Þorsteinssyni með bréfi dags. 14. desember 2000.

Skipulagsstofnun bærust einnig viðbótarupplýsingar frá framkvæmdaraðila í kjölfar umsagna og athugasemda með bréfi dags. 2. janúar 2001.

Í samræmi við 8. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum hefur Skipulagsstofnun farið yfir framlagða tillögu framkvæmdaraðila að matsáætlun ásamt þeim umsögnum og athugasemdum sem borist hafa stofnuninni. Skipulagsstofnun fellst á tillögu framkvæmdaraðila að matsáætlun með þeim athugasemdum sem gerð er grein fyrir hér að neðan:

## **Framkvæmd**

### *Tímaáætlun - vinnsla starfsleyfis*

Í tillögu framkvæmdaraðila að matsáætlun er fjallað um tímaáætlun í kafla 1.1.

Skipulagsstofnun bendir á að stofnunin hefur samþykkt, með bréfi dags. 24. nóvember 2000, að matsáætlun sé gerð í samráði við starfsleyfisveitanda þannig að á sama tíma verði unnið að matsskýrslu og starfleyfi samkvæmt 15. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum. Drög að starfsleyfi þurfa að liggja fyrir við matsvinnuna og í matsskýrslu og fjalla þarf í matsskýrslunni á viðeigandi hátt um þær upplýsingar sem fram koma við undirbúning að gerð starfsleyfisins, svo sem Hollustuvernd ríkisins bendir á í umsögn sinni.

### *Lýsing framkvæmdar*

Fjallað er um framkvæmd og henni lýst í tillögu framkvæmdaraðila að matsáætlun í 1. kafla og köflum 3.3, 6.1, 6.3 og 6.9.

**Kerbrot.** Í matsskýrslu þarf að gera skýra grein fyrir fratíðarlausn förgunar

kerbrota. Skipulagsstofnun vill í þessu sambandi benda framkvæmdaraðila á að mögulegt er að hafa samráð við stofnunina meðan á vinnu við matsskýrslu stendur.

**Höfn.** Skipulagsstofnun telur að í matsskýrslu þurfi að gera skýra grein fyrir framtíðarþörfum Norðuráls á hafnarsvæði Grundartangahafnar og samkomulagi við eiganda hafnarinnar um flæðigryfjur til förgunar kerbrota, byggingar- og gámasvæði.

**Útblástur.** Í tillögu framkvæmdaraðila er gert ráð fyrir þurrhreinun á útblæstri og eru mörk mengunarefna í útblæstri miðuð við núverandi rekstrarumhverfi. Koma þarf fram í matsskýrslu hvaða hámarksörk varðandi útblástur mengunarefna eru í drögum að starfsleyfi.

**Myndir.** Á mynd 6 í tillögu framkvæmdaraðila er sýnt flæðirit fyrir framleiðsluferli í álveri. Skipulagsstofnun telur að upplýsingar um annan úrgang og kerbrot þurfi einnig að koma fram á skýringarmynd eins og þessari.

### ***Tengdar framkvæmdir***

Það er álit Skipulagsstofnunar að markmiðum laga um mat á umhverfisáhrifum verði best náð með því að fjallað sé um framkvæmdir sem eru forsenda hver annarrar á því sem næst sama tíma. Stofnunin telur að slíkt stuðli að markvissari umfjöllun og umræðu um fyrirhugaða stækkun álversins á Grundartanga, virkjanaframkvæmdir og lagningu háspennulínu og betri möguleikar gefist til að bera saman jákvæð og neikvæð áhrif framkvæmdanna í heild.

Framkvæmdaraðilum er þó lögum samkvæmt ekki skylt að haga málum með þessum hætti þar sem ekki er um að ræða framkvæmdir á sama svæði og ákvæði 2. mgr. 5. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum eigi því ekki við.

Í matsskýrslu vegna stækkunar álvers á Grundartanga þarf hins vegar að gera grein fyrir hvaða orka er til staðar í raforkukerfinu og hvaða upplýsingar liggja fyrir um ný orkuver og orkuflutninga til álversins.

### **Upplýsingar um skipulag á framkvæmdasvæði, hvernig framkvæmd samræmist skipulagsáætlunum og leyfisveitingar**

Í tillögu framkvæmdaraðila, kafla 5 er fjallað um skipulag og í kafla 3.3.1 um leyfi sem framkvæmdin er háð.

Skipulagsstofnun bendir á að á 8. mynd þurfa að koma fram skýringar á litum og táknum.

Í umfjöllun um auglýsta tillögu að deiliskipulagi fyrir hafnarsvæðið á Grundartanga þarf að gera grein fyrir breytingum frá gildandi deiliskipulagi. Fram þarf að koma að deiliskipulag fyrir hafnarsvæðið dags. 20. ágúst 1997 falli úr gildi við gildistöku nýja deiliskipulagsins. Skipulagsstofnun mælir með að nýtt deiliskipulag fyrir iðnaðarsvæðið á Grundartanga nái yfir

hafnarsvæðið.

Gera þarf grein fyrir samræmi landfyllinga og landförgunar við gildandi skipulagsáætlanir.

Í aðal- og deiliskipulagi þarf að gera grein fyrir þynningarsvæði umhverfis álverið.

Varðandi umfjöllun um leyfisveitingar er bent á að framkvæmdaleyfi þarf vegna framkvæmda, s.s. kerbrotagryfja og landfyllinga.

## **Umfang og áherslur við mat á umhverfisáhrifum**

### ***Niðurstöður vöktunar***

Skipulagsstofnun telur að í matsskýrslu þurfi að birta meginniðurstöður vöktunar umhverfis sem komið hefur verið á vegna álvers Norðuráls á Grundartanga og leggja þær til grundvallar mati á umhverfisáhrifum stækkunar álversins ásamt endurskoðaðri vöktunaráætlun.

### ***Loftmengun***

Í tillögu framkvæmdaraðila, köflum 3.3.5, 6.2 - 6.4, 6.8 og 7.2.1 er fjallað um útreikninga á dreifingu loftmengunar og í kafla 6.8 er vikið að mati á umhverfisáhrifum PAH útblásturs.

Skipulagsstofnun vekur athygli á ábendingu Veðurstofu Íslands um að gögn frá veðurathugunarstöð á Grundartangahöfn hafi ekki borist frá því í desember 1999 og tekur undir að setja þurfi ákvæði um rekstur, eftirlit og varðsveislur gagna frá sjálfvirkum veðurstöðvum inn í starfsleyfi.

Í tillögu framkvæmdaraðila, kafla 6.2, er vikið að útblæstri gróðurhúsalofttegunda frá álverinu en ekki fjallað um samræmi þeirra við stefnu stjórnvalda. Hins vegar er ljóst að losun gróðurhúsalofttegunda frá álverinu er veruleg og tekur Skipulagsstofnun undir framkomnar athugasemdir um að greina þurfi frá gróðurhúsalofttegundum og setja skýrt fram t.d. umreiknað í CO<sub>2</sub>-ígildi. Í matsskýrslu þarf að gera grein fyrir hvaða mótvægisáðgerðir eru fyrirhugaðar vegna losunar gróðurhúsalofttegunda frá álverinu. Koma þarf fram afstaða stjórnvalda til losunar gróðurhúsalofttegunda frá álverinu.

Í matsskýrslu þarf að gera grein fyrir könnun á þörf á vothreinsun vegna loftmengunar og gera samanburð á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar með og án vothreinsunar bæði á landi og í sjó. Það mat verði lagt til grundvallar ákvörðun um hvort vothreinsunar verður krafist í starfsleyfi. Gerð verði m.a. grein fyrir mannvirkjum vegna vothreinsunar, efnainnihaldi og magni í frárennsli, meðhöndlun frárennslis, bakgrunnsrannsóknnum vegna hugsanlegra áhrifa á lífríki, mótvægisáðgerðum og þynningarsvæði í sjó.

Greina þarf frá niðurstöðum vöktunar og reynslu af rekstri álversins m.t.t. loftmengunar, samræmis mælinga á rekstartíma við eldri loftdreifingarspár

og nýta niðurstöðu þeirra við gerð nýrrar spár. Tekið er undir þau sjónarmið er fram hafa komið í umsögnum og athugasemdum að háþörk mengunarefna í útblæstri verði endurskoðuð m.a. í ljósi nýrra krafa í alþjóðlegum samningum, reynslu af rekstrinum og bestu tækni.

Við gerð dreifingarspár vegna loftmengunar verður einnig að taka tillit til sammögnunaráhrifa, vegna loftmengunar frá verksmiðju Íslenska járnblendifélagsins.

### ***Mengun sjávar***

Í tillögu framkvæmdaraðila, köflum 3.5.4, 6.5 - 6.7, 6.9 og 6.13 er fjallað um mengun sjávar.

Skipulagsstofnun telur að ítarlegri grein hefði átt að gera fyrir upplýsingum í matsáætlun, sbr. lið 3 í 13. gr. reglugerðar nr. 671/2000 um mat á umhverfisáhrifum og hvernig staðið verði að slíku mati. Í matsskýrslu þarf að gera ítarlega grein fyrir hvaða mengunarefni koma frá frárennsli, magni þeirra og eiginleikum, áhrifum á umhverfið og hvaða kröfur verði hafðar til viðmiðunar. Þetta á einnig við um mat á áhrifum förgunar í kerbrotagryfju í ljósi aukins magns kerbrota. Í matsskýrslu þarf að kynna tillögu að þynningarsvæði frárennslis í sjó. Skipulagsstofnun telur mikilvægt að sýnt sé fram á í mati á umhverfisáhrifum að vöktun á lífríki sjávar hafi verið fullnægjandi, áður en ákvörðun um umfangsmikla aukningu stóriðju á grundvelli hennar verður tekin. Skipulagsstofnun vill í þessu sambandi benda framkvæmdaraðila á að mögulegt er að hafa samráð við stofnunina meðan á vinnu við matsskýrslu stendur.

### ***Förgun kerbrota***

Í tillögu framkvæmdaraðila, kafla 3.3.5 og 6.9 er vikið að förgun kerbrota.

Í matsáætlun hefði átt að gera ítarlega grein fyrir því hvernig staðið yrði að mati á umhverfisáhrifum förgunar kerbrota sbr. lið 2 e og 3 a, b og c í 13. gr. reglugerðar nr. 671/2000 um mat á umhverfisáhrifum. Í matsskýrslu þarf að gera ítarlega grein fyrir hvaða mengunarefni berist í sjó úr kerbrotagryfju, magni þeirra og eiginleikum, áhrifum á umhverfið og hvaða alþjóðlegir staðlar verði hafðir sem viðmið og hver þau eru. Þá verði í umfjöllun um aðra kosti við förgun kerbrota metin umhverfisáhrif þeirra samanborið við förgun í flæðigryfju.

### ***Athuganir á lífríki sjávar og hafstraumum***

Í tillögu framkvæmdaraðila, köflum 3.5.4, 6.7, 6.13, 7.2.2 og 7.2.3 er fjallað um athuganir á lífríki sjávar og líkanreikninga á straumum í Hvalfirði.

Skipulagsstofnin tekur undir ábendingu Hafrannsóknastofnunarinnar um skort á umfjöllun um sjávarnytjar í Hvalfirði, botndýr, fisk og fugl og hugsanleg áhrif framkvæmdarinnar á þær. Hafrannsóknastofnun telur einnig æskilegt að kanna á ný botndýr og botnþörunga, en rannsókn fór fram á þeim

á árunum 1978 og 1979 áður en stóriðja tók til starfa á Grundartanga. Í matsskýrslu þarf að koma fram hvaða rannsóknir frá árunum 1978-1979 hafa verið endurteknaðar og rökstuðningur fyrir því að tilteknir þættir hafa verið mældir umfram aðra. Í matsskýrslunni verði birtar meginniðurstöður endurtekinna rannsókna og annarrar vöktunar og þær bornar saman við niðurstöður frá árunum 1978-1979. Mat á áhrifum fyrirhugaðrar framkvæmdar á lífríki sjávar verði m.a. byggt á þeim samanburði.

Í matsskýrslu þarf að koma fram hvernig staðið var að ákvörðun bakgrunnsgrilda PAH í sjó.

Vakin er athygli á umsögn Hafrannsóknastofnunar varðandi takmarkaðar straummælingar í Hvalfirði og efasemdir um að þær séu nægilegar til að meta dreifingu efna sem berast til sjávar frá verksmiðju Norðuráls.

Skipulagsstofnun telur að hafa beri samráði við Hafrannsóknastofnunina um gerð líkanreikninga og ákvörðun um þörf á frekari straummælingum.

### ***Gróður og dýralíf á landi***

Í tillögu framkvæmdaraðila, köflum 3.5.3 og 3.5.4 er fjallað um gróður og dýralíf á landi og um rannsóknir í kafla 6.13.

Í matsskýrslu þarf að koma fram hvaða rannsóknir frá árunum 1978-1979 hafa verið endurteknaðar og rökstuðningur fyrir því af hverju tilteknir þættir hafa verið mældir umfram aðra. Í matsskýrslunni verði birtar meginniðurstöður endurtekinna rannsókna og annarrar vöktunar, þær bornar saman við niðurstöður frá árunum 1978-1979. Mat á áhrifum fyrirhugaðrar framkvæmdar á gróður og dýralíf verði m.a. byggt á þeim samanburði.

Í matsskýrslu verði fjallað um áhrif framkvæmdarinnar á votlendi og gerð grein fyrir mótvægisáðgerðum.

### ***Áhrif á hljóðvist***

Í tillögu framkvæmdaraðila, köflum 4.10 og 6.10 er greint frá því að hljóðstig á og við lóð Norðuráls verði kortlagt haustið 2000.

Skipulagsstofnun telur að í matsáætlun skuli lýsa því hvernig staðið verði að mati á áhrifum framkvæmdarinnar á hljóðvist sbr. 3. lið 13. gr. reglugerðar nr. 671/2000 um mat á umhverfisáhrifum. Þar sem það hefur ekki verið gert, er því beint til framkvæmdaraðila að leggja áætlun um slíkt mat fyrir Hollustuvernd ríkisins til athugasemda á meðan á vinnslu matsskýrslu stendur.

### ***Áhrif á samfélag***

Í tillögu framkvæmdaraðila, köflum 3.3.7 og 6.11 er fjallað um mannaflapörf og lýst fyrirhuguðum samfélagslegum athugunum. Í kafla 6.12 er greint frá fyrirhuguðum þjóðhagslegum athugunum.

Skipulagsstofnun veur sérstaka athygli á að upplýsingar um fjölda starfa við byggingu álversins og rekstur þess eru nauðsynleg forsenda allrar skipulagsvinnu í aðliggjandi sveitarfélögum. Sama gildir um áætlanir um fjölda, eðli og staðsetningu afleiddra starfa. Nauðsynlegt er að kynna þessar upplýsingar og niðurstöður samfélagslegra athugana jafnóðum fyrir hlutaðeigandi sveitarstjórnnum.

Skipulagsstofnun veur athygli á og tekur undir umsögn Byggðastofnunar þar sem bent er á nauðsyn þess að meta stöðu álversins á samkeppnismarkaði um vinnuafli, þar á meðal við fyrirhugað álver á Reyðarfirði og áhrif á stöðu fyrirtækja og íbúaþróun á landsbyggðinni.

Ekki er gerð grein fyrir hvað felist í þjóðhagslegum athugunum og er bent á að í því sambandi þurfi að fjalla um áhrif tengdra framkvæmda, það er einkum öflun raforku og flutning hennar.

### ***Áhrif á landnotkun***

Í tillögu framkvæmdaraðila í kafla 6.18 er nefnt að fjallað verði um áhrif framkvæmdarinnar á landbúnað innan þynningarsvæðis en ekki um áhrif utan þess. Í matsskýrslu þarf að gera grein fyrir þeim takmörkunum sem stækkun álversins kann að hafa á landnotkun s.s. vegna þynningarsvæða á sjó og landi, vatnsöflunar, efnistöku og mannvirkjagerðar svo og á landbúnað, ferðaþjónustu, frístundabyggð og hlunnindi við Hvalfjörð.

### ***Áhrif á landslag og sjónræn áhrif***

Í tillögu framkvæmdaraðila kafla 6.14 er stuttlega nefnt að umhverfisáhrif efnistöku verði metin og að frágangi uppgraftrar verði lýst og í kafla 6.16 að sjónræn áhrif verði metin.

Að mati Skipulagsstofnunar þarf í matsáætlun, sbr. grein 13. lið 3c í rgl. nr. 671/2000, að lýsa því hvernig staðið verður að slíku mati. Í matsskýrslu þarf að gera ítarlega grein fyrir sjónrænum áhrifum og á hverju mat á þeim byggist. Meta þarf áhrif af uppgreftri úr lóðinni á það svæði sem honum verður komið fyrir á og áhrifasvæði þess. Skipulagsstofnun vill í þessu sambandi benda framkvæmdaraðila á að mögulegt er að hafa samráð við stofnunina meðan á vinnu við matsskýrslu stendur.

### ***Áætlun um kynningu og samráð***

Í tillögu framkvæmdaraðila kafla 8 er fjallað um kynningu og samráð.

Skipulagsstofnun telur að vanda þurfi vel til kynningar á vinnsluferli matsskýrslu. Stofnunin leggur áherslu á nauðsyn þess að kynna jafnóðum upplýsingar og niðurstöður fyrir hlutaðeigandi aðilum svo sem sveitarstjórnnum. Til þess að sveitarfélögin á svæðinu geti markað sér stefnu og undirbúið þann hluta sem að þeim snýr er mikilvægt að þau séu á hverjum tíma upplýst um áætlanir og stöðu mála.

## **Annað**

Skipulagsstofnun telur að fjalla þurfi í matsskýrslu, sbr. kafla 6.19 í tillögu framkvæmdaraðila, um þungmálma og díoxín í úrgangi frá verksmiðjunni, magn, áhrif á umhverfi og mögulegar/fyrirhugaðar mótvægisáðgerðir.

Nauðsynlegt er að í matsskýrslu verði helstu hugtök sem fram koma í skýrslunni skýrð á aðgengilegan hátt.

Norðurál er hvatt til að nýta sér efni þeirra umsagna og athugasemda sem Skipulagsstofnun bærust við umfjöllun um tillögu að matsáætlun.

Stefán Thors

Hólmfríður Sigurðardóttir

### Afrit:

Akraneskaupstaður, Hvalfjarðarstrandarhreppur, Kjósarhreppur, Leirár- og Melasveit, Skilmannahreppur, Byggðastofnun, Bændasamtök Íslands, Ferðamálaráð, Hafrannsóknastofnun, Heilbrigðiseftirlit Vesturlands, Hollustuvernd ríkisins, Náttúruvernd ríkisins, Náttúrufræðistofnun Íslands, Siglingastofnun Íslands, Skógrækt ríkisins, Veðurstofa Íslands, veiðimálastjóri, Þjóðminjasafn Íslands, Guðmundur Páll Ólafsson, Gunnar Guttormsson, Hjörleifur Gutormsson, Ingólfur Ásgeir Jóhannesson, Kolbrún Halldórsdóttir, Kristín Halldórsdóttir, Landvernd, Landgræðsla ríkisins, Náttúruverndarsamtök Íslands, Náttúruverndarsamtök Vesturlands, Ólafur F. Magnússon, Skarphéðinn G. Þórisson og Ragnhildur Rós Indriðadóttir, Sól í Hvalfirði og Þórhallur Þorsteinsson.